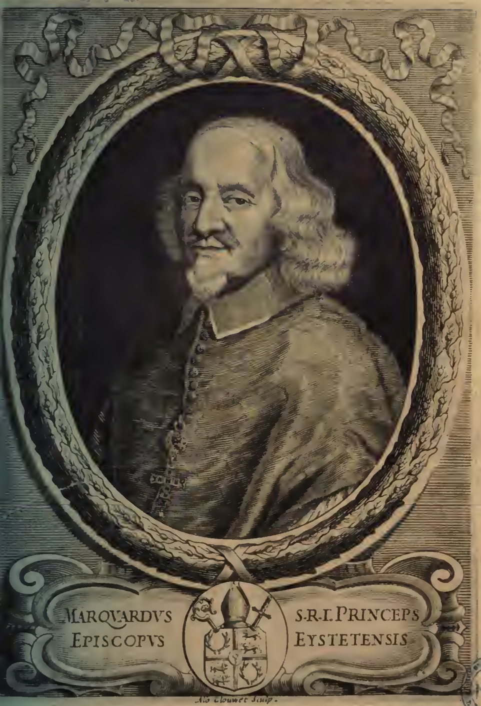

MARQVARDVS EPISCOPVS
S.R.I. PRINCEPS EYSTETENSIS
Alb Clouwet Sculp.

RELATIO
FACTA IN CONSISTORIO SECRETO CORAM S.D.N.
ALEXANDRO PP. VII.
A IVLIO EPISCOPO SABINENSE S. R. E. CARDINALE SACCHETTO.

DIE II. SEPTEMBRIS M.DC.LVIII.

Super Vita, Sanctitate, actis, Canonizationis, & miraculis Beati THOMÆ de Villanoua, Archiepiscopi Valentiæ, Ordinis Eremitarum Sancti Augustini.

ROMÆ, Ex Typographia Reu. Cam. Apost.

M. DC. LVIII.

CHaritatis Triumphum loquar, Beatissime Pater, Beati Fratris Thomæ de Villanoua Archiepiscopi Valentini assiduum, ac septuagenarium propè bellandi, semperque vincendi studium dum referam; Triumphum scilicèt ob partam à peccatis victoriam, non quidem libertate vindicata, verùm illa accerrimè propugnata: nequaquàm ob iugum seruitutis vnico, & præciso certamine excussum, sed diuturna, ac nunquàm intermissa dimicatione vitatū. Etenim Thomæ charitas nō potuit operire multitudinem peccatorum, à quibus ille (è grauibus inquam) se immunem custodiuit, sed viriliùs agendo, ità tentationes omnes retudit, vt idem innocentem vitam vsquè ad supremum articulum mirificè duxerit. Huiuscè autem ingentis virtutis elogium concisa narratione pertexam, ne debitum Maiestati Auditoris obsequium me neglexisse, meritò reprehendar.

Natus est Thomas de Villanoua in Castro Fontisplani Toletanæ Diæcesis, in Domo materna, anno millesimo quadringentesimo octogesimo octauo, ex Alphonso Thoma Garzia de Villanoua eiusdem Diæcesis Oppido, & Lucia Martinez Castellana. Hi Religionem Catholicam adeò coluere, vt in eorum Domibus Inquisitores Regni Murciæ hospitio excipere solerent: in pauperes verò liberales adeò fuere, vt nunquàm ab eis vacuo sinu egenum abscessisse permiserint.

Thomas verò ibidem baptizatus, piæ educationi ita respondit, vt puer adhuc rationis vsu carens, apprimè tamen intellexerit super egenum, & pauperem; Si quidem ientacula ei ad gymnasium proficiscenti, tradi solita, esurientibus partiebatur; sago, thorace, caligis, pileo, & pallio exutus, domum crebrò repetebat, quibus nudos operuerat; & pane quotidiano à genitoribus eleemosynæ addicto, integrè iam disperso, nè egenis aliquandò ostium subinde percutientibus alimoniam denegaret, portionem sibi ad prandium constitutam, precibus à Matre acceptam, spondens, ea die se minimè comesturum, ijs largiebatur. At ægreferente Matre, Thomã simili abstinentia viribus nimium destitui, is nè animum, eandem portionem egenis tribuendi, propalaret, illa, ac si cum Amicis comedenda, extra domum delata, & pauperibus tradita, se saturum demonstrans, ea die prorsus à cibo sibi temperabat.

Pubes factus, & ad ætatis gradum suprà modum crescente eius in Deum, & proximum charitate, nullius tribulati lamenta contempsit, nullius egeni reiecit supplicationes: oculus fuit cæcorum, claudorum pes, pauperum diuitiæ, afflictorum spes, & solatium. A Genitore missus ad agrum, vt messi præesset, cibum sibi, ac Messoribus allatum egenis spicas colligentibus distribuebat. Et iussus aliquandò, vt à pauperibus Agricolis frumentum à pio Parente gratis accomodatum, recuperaret, si eos inopia pressos experiebatur, Patrem enixè rogabat, vt illis debitum

pro

pro Dei amore remitteret, ſemelquè veritus, ne Pater precibus non aſſentiret, Villico debitori imperauit, vt ſaccos niſi poſſet frumento, palea refertos ad horreum deferret; quibus mox in horreo vacuefactis, interrogatus Patri reſpondit; Saccos à Villico plenos iam delatos in horreo vacuaſſe, & ita mendacium effugiens, Villici inopiæ conſuluit.

Oua recèns nata ad Xenodochium languentibus reficiendis deferebat, & vna die egenis oſtium percutientibus, cum Mater è domo egreſſa eſſet, impàrato, nec dimiſſo pane ad eleemoſynam conſtituto, pullos è gallina domi exiſtente ſubtractos inter pauperes diuiſit; Matri de illis ſciſcitanti reſpondens, mater domo egreſſura, quesò panem pauperibus frangendum dimittas, vt redux poſthac pullos inuenias.

Eccleſias frequenter adibat, & orationi etiam domi ſemper aſſiduus, cilicio, & flagellis carnem domabat, quæ in cubili ab eo per obliuionem relicta, Mater non præter admirationem aliquandò reperit: Præterea eò modeſtus fuit, vt nunquam à terra oculos eleuare conſueuerit, adeoque caſtus, vt Virgo, vna omnium voce, diceretur.

Talibus quibuſdam præludijs, puer præparabatur ad eum; qui ſe manebat in fortiori ętate conflictū, iamquè ipſe aduerſarium prouocabat. Hinc iam, ideſt ab adoleſcentia eius, cæpit manifeſtius apparere quid eſſet in homine; & gratia Dei in illo vacua non videri. Ad Collegium Sancti Ildephonſi celebris Academiæ Complutenſis miſſus, ibiq; litteris omnibus,

ac præſertim ſacris adipiſcendis intentus, non impatiens magiſterij, non fugitans diſciplinæ, non lectionis faſtidiens; non ludorum vtique appetens, proficiebat ſupra omnes coætaneos ſuos in illa literatura, quæ illi competebat ætati. Nam in diſciplina morum, profectuq; virtutum etiam ſuper omnes docentes ſe in breui enituit, Spiritus Sancti vnctione magiſtra. Hac ſollicitante, exercebatur petere ſecretum, anticipare vigilias, meditari in lege, refici parcius, & ante Crucifixi imaginem orare frequentius.

Et audito Patris obitu, cogitans nil ſibi poſſe perire ex omnibus, quæ in opus pietatis expenderet. Domo paterna in Cænobium inſtituta, alendis ibidem egenis Virginibus integrum patrimonium addixit; fænerator egregius id totum tradens, quod retinere nequibat, recepturus quod nunquam poſſet amittere; modicum dimittens centumplum accepturus: temporali ſe poſſeſſione abdicans, vt ſempiternam hæreditatem aſſequeretur. Cuius exemplum imitata Agnes Garzia eius Amita valdè locuples fæmina, venditis omnibus, quæ poſſidebat, ea in pauperes erogauit, & Xenodochium quotidie inuiſens, languentium obſequijs reſiduum vitæ conſumpſit.

Thomas autem, ijs vitæ innocentia, morum integritate, ac omnium virtutum cumulo, ad vigeſimum ſeptimum ætatis annum adductus, videns induſtrius vir, quàm in maligno mundus poſitus ſit, & cogitans qualem ſpiritum iam à Deo accepiſſet, ſimulquè attendens, ſe theſaurum hunc habere in fictili vaſe, vorendumq;

rendúmq; esse, nè impingeret, & frangeretur, & effunderetur oleum lætitiæ, quod portabat; mundo vale, dicens, in Conuentu Salmantino Sanctum Augustinum sibi Magistrum, Parentem, defensorem quæsiuit, & cum, mira abdicatione suæ voluntatis, ac exacta regularis instituti obseruatione, se veteranum militem esse, experimento comprobasset, ad eius Religionis spiritualem militiam, votis emissis, adscriptus fuit. Nouum iam bellum contra vitium indixit Thomas, & qui de hoste validissimo in se ipso triumphauerat, illum de proximorum cordibus profligaturus, linguę sarculo cæpit euellere, destruere, dissipare vitia, factitans quotidie praua, in directa, & aspera in vias planas verbo oris Domini; clamans etenim non cessauit quasi tuba exaltans vocem suam, peccatores ad officium reuocare: & dæmoniorum genus, quod verbo eijcere ab obsessis animabus non poterat, orationibus, ieiunijs, crebrisq; flagellis, expellere satagebat. Ita deniquè totus suus, & totus omnium erat, vt nec charitas à custodia sui, nec proprietas ab vtilitate communi illum impediret; Primus omnium in Chorum ingredi, vltimus ex illo egredi consuetus, in meditatione assiduus, in abstinentia exactissimus, in humilitate sublimis, ditissimus in paupertate, breui factus est in fluuium magnum, qui riuulus erat, & riuus ibat, & intumescebat inundans, & negans omninò transitum volentibus malignari.

Quapropter vix biennio elapso, Prior eiusdem Conuentus Salmantini suffectus, deinde ad præstan-

tiora

tiora quæquè munia euectus, Prioris videlicet S. Augustini Burgensis, Visitatoris Prouinciarum Bethicę, & Castellæ, Prouincialis, ac Definitoris eiusdem Prouinciæ Castellæ, ac Prioris Vallisoletani, Viris vitæ sanctimonia, & litterarum pręstantia insignibus Sancti Augustini familiam auxit.

Regularem verò disciplinam penitus collapsam in Cænobijs, quibus idem præfuit, indefesso studio, & grauia passus incommoda, restituit; quare inter Reformatores Constitutionis totius Ordinis idem numerari promeruit.

Pro his autem, eius in dies crebrescente fama, nomen grande adeptus est Thomas, itaut glo. me. Carolus V. Imperator Augustus, & Philippus II. Rex Hispaniarum Catholicus, eum Granatensi Ecclesiæ præficiendum Summo Pontifici præsentassent, nisi ille eam accipere constantissimè renuisset: Sua enim cella, & sola tunica contentus viuens, omne sublime haud secus quàm suum precipitium declinabat. Cæterùm accedentibus ad vim faciendam Superioris consilio, atq; mandato, á quibus ille pendebat totus, vix tandem proposito cessit; Vacabat enim tunc Sedes etiam Valentina, cuius deplorabilem statum ob diuturnam eius viduitatem commiserati pij ijdem Principes egerunt, vt Thomas illius curam suscipere cogeretur, Idquè ex voto euenit. Thomas enim, licèt inuitus, & multis cum lachrymis cellam reliquit, & ad Ecclesiæ possessionem capessendam, quouis fastu contempto, habitu tantùm Religionis indutus,

vnico

vnico ſocio comite itineris adhibito pedès contendit.

Vbi cum multitudinem operantium iniquitatem, & eſſe tempus inibi comperiſſet, vt nedum Layci, ſed etiam Clerici, ſanam doctrinam non ſuſtinentes, ad ſua deſideria coaceruarent ſibi Magiſtros prurientes auribus;& à veritate quidem auditum auertentes, ad fabulas conuerterentur; repentè cæpit crebris ieiunijs, flagellis, orationibus ſe victimam pro ouibus offerre, & Dei iram placaturus, pro ſubditorum peccatis Altaria cumulare votis, hoſtijſquè pacificis. Mox coacta Synodo, Clerum reformauit: Nam, & zelans erat, nec deerat ſcientia zeli moderatrix; & quidem infirmus infirmis, & nihilominus potentibus potens, ſuperbis reſtitit, verberauit arrogantes, non minus plebis infimę,quàm nobiliorum Magiſter:ſanè ignis vrens in conſumendo criminum vepres, ſecuris in deijciendo plantationes malas, & in abolendo quaſlibet in Clero, & populo deprehenſas malignitates per Angelos malos: clamans iniquis, nolitè iniquè agere, & delinquentibus nolite exaltare cornu, pietatem vbiquè plantauit, vitium auulſit: quicquid enim indecorum, vel diſtortum obuiam habuit, non ſuſtinuit oculus eius, ſed velut grando groſſos è ficubus, & ſicut ventus puluerem à facie terræ, ſic coram facie ſua eiuſmodi niſus eſt pro viribus exturbare à grege ſuo: Ros verò vitalis irrigans, & fructificans, aſſiduis concionibus pueros Chriſtianæ vitæ legibus erudiuit, adultos ad pœnitentiam peccatorum,

& vitæ ſanctitatem animauit, ac viros cœno pertinaciter immerſos extraxit. Ita enim eum concionari audientes intrinſecùs vulnerabantur, vt inde plurimi repentè ad Confeſſarij pedes admoti, anteactæ vitæ ſemitam deſeruerint; quos verò pertinaciores experiebatur adſcitos, carnem ipſam flagellis coram obtundens, ſuo liuore ſanari, à Deo cum lachrymis impetrabat.

Nec dignè quis poſſet exprimere, in quantis vexatus, quibus contumelijs affectus, quibus laceſſitus iniurijs, blaſphematus obſecraret, iniuriatus apponeret ſcutum patientiæ, vincens in bono malum. Et quid ni vicerit? cum perſeueraret pulſans, obſecrans, arguens, increpans in omni patientia, & doctrina, quouſquè aliquandò tandem pulſanti aperiretur, & ſequeretur, quod Veritas pronunciauerat ſecuturum. Ceſſit itàquè duritia, & domus exaſperans ſenſim leniri cæpit, paulatim correptionem admiſit, recepit diſciplinam; ità vt qui iàm populus Dei eſſe deſierat, Dei populus eſſet, & ipſe, qui iàm appetebatur iniurijs, Pater, & Dominus ab omnibus coleretur, & paſsìm Sanctus Paulus, Sanctus Ioannes Chriſoſtomus, Chriſti Apoſtolus, Diuinus intellectus, & Cereus Diuini amoris nuncuparetur.

Et meritò Diuini Cereus amoris vocitari cõueniebat eum, qui tanta in Deum charitate incendebatur, vt crebrò dicere ſoleret, ſibi tolerabilius futurum, ſe in infernum præmitti, quàm non diligere Deum, & præ ignibus, & tormentis magis terreri, quod

qui

qui cruciantur in inferno Deum oderunt.

In proximum quoquè quoad temporalia, operosam charitatem æquauit, grauitate ætatis, & excellentiæ gradibus, iusta consideratione perpensis; pauper sibi, & pauperibus diues, hilaris dator, petitor rarus, verecundus acceptor, effudit animam ipsam esurienti, nec vnquàm inter loculos inclusit salutem inopũ, sacrilegium intelligens, rem pauperum eis denegare; & fassus gloriam Episcopi esse, pauperũ opibus prouidere, studere proprijs diuitijs, ignominiam, redarguebat auaritiam Clericorum, inquiens, quod si penes eum vel obolum pauperibus non erogatum, post obitum comperiri contigisset, eius Cadauer Ecclesiastica sepultura indignum haberetur. Quare pingues Episcopalis mensæ redditus egenis distribuens, laceris induebatur vestibus, quas suis manibus resarciebat, nè si recentibus vteretur, sibi pauperibus largius subueniendi, facultatem adimeret: proprium cubile stratum asseribus, vel sarmentis adhibebat, ne noctes insomnes, egenos ducere permitteret, ac tandem ventri subtrahens, vt esurienti escam pinguius præstaret: duas inter se contrarias affectiones, propriam scilicèt satietatem, & fratris famem, mirabili continentia temperabat.

Ob eiusmodi verò sublimis, & præstantissimæ omnium virtutis diuturnum exercitium, Thomas ita Diuina consuetudine frui promeruit, vt planè à sensibus abstraheretur; nec Ministrum succutientem vestem, dum sacra conficiebat, aduerteret, imò semel

eleuatus à terra, duodecim horarum interuallo permanſerit, & propterea à concionibus prorſus vacare, & à Diuinorum operatione palàm abſtinere, coactus eſt.

Eccleſiaſticæ libertatis acerrimus vindex, Rectorum mundi minis nunquàm flecti potuit, quin illam pro munere non tueretur, & ſemel expetitus à Canonicis Cathedralis, vt Collegam ad carceres laycales detruſum, ſibi reſtitui mandaret, inquit, nè dubitetis fratres, etenim ipſe magis glorioſam mortem, quàm odibilem vitam amplectar, & lubens ad ſupplicia præibo; inſtetitq; ſubinde, ſibi Præbendatum reddi, & Regios miniſtros pertinaces adhuc anathemate plexit, Eccleſias interdicto ſubiecit; Verùm illi obſtinatiores effecti, ingentem Thomæ vim animi, varijs artibus frangere ſtuduerunt, fracti tamen ipſi, Præbendato è carceribus liberè dimiſſo, publicæ pœnitentiæ ſubiecti ſunt.

Erectis demùm tribus Collegijs Compluti, Oriolæ, ac Valentiæ, in febrim incidit, & lecto decubuit, & populus Valentinus cum illo omnis: febre autem inualeſcente, cum prorſus deſperaretur de vita illius, ab Epiſcopo Segriano eius ſuffraganeo, propè iam eſſe mortem in ianuis, audiuit. En homo ſecurus in morte, & nedum mortuus, iam certus de vita? exultauit, vt Gigas ad currendam viam, eleuatis ad Cœlum oculis inquiens, lætatus ſum in his, quæ dicta ſunt mihi, in domũ Domini ibimus, & mox iactando cogitatum ſuum in Domino, ait, Domine, ſi ad hu cpopulo

pulo

pulo tuo ſum neceſſarius,non recuſo laborem, ſin minus cupio diſſolui, & eſſe tecum. Et pauperrima ſupellectili inter pauperes familiares diuiſa, quinque mille aureos, quos œconomus familiæ neceſſarijs clàm aſſeruabat, eiq; agenti animam propalauerat, ſtatim in egenos erogari iuſſit; & audito, quod omnibus pauperibus ſatiùs ſubuentum eſſet, verùm mille, & quingenti aurei reſtarent, turbatus addidit, cur hic me detinetis adhuc, nè eam ad gaudendum bono, quod mihi parauit Dominus? puto enim præſentem vitam protrahet,vſq; dum ſciam, nihil domi ſupereſſe; properate igitur, & opus abſoluite, nè ipſe diutius hic in labore remorer, ſed tandem in pace Chriſti quieſcam. Eiuſmodi verò nummorum reſiduo pauperibus diſtributo, Deo gratias agens,ità affatus eſt; Nunc lætus ad agonem propero, nudus cum nudo, nil habens vnde tenear, ſtrenuè luctaturus. Vocatus eſt Clerus, adfuit, & ille oculos eleuans in eos,inquit, mei memineritis, ego veſtri (ſi licuerit) non obliuiſcar, licebit confido. Credidi in Deum, & omnia poſſibilia ſunt credenti, amaui Deum, amaui vos, & Charitas nunquàm excidit. Mandata Domini cuſtodite, debitam ſanctitatem tam excelſo miniſterio ſeruate, & Apoſtolicæ Sedi obſequentes vos perpetuò profitemini;Mox vnctus eſt ſacro oleo,& ſumpto viatico, recordatus, quod nihil in diuiſione ſupellectilis cuidam pauperi Commentarienſi tribuiſſet, illi ad ſe vocato, cubile, in quo iacebat, elargitus eſt; eumdem rogans,vt obliuionis pœnam ipſi remitteret,

ab eoq; renuentibus familiaribus, ipsum humi super stoream prosternere; eiusdem cubilis vsum pro Dei amore flagitauit, vsque dum moreretur.

Demum semel adhuc sub speciebus videre cupiens Deum Saluatorem suum, quem protinus facie ad faciem intueri posse sperabat, innuit, vt in eius cubiculo sacrificium conficeretur, quò interim sibi legi voluit Euangelium Passionis Domini, eoquè audito, & mira pietate, Augustissimo Sacramento, ad eleuationem, adorato, præ gaudio vim lachrymarum profundens, recitauit Psalmum: Nunc dimittis seruum tuum Domine secundùm verbum tuum in pace, addiditq; versum. In manus tuas Domine commendo spiritum meum, & hæc dicenti, die octaua Septembris Vesperi Natiuitatis Beatissimæ Virginis, inter septimam, & octauam horam, anno salutis millesimo quingentesimo quinquagesimo quinto, ætatis suæ sexagesimo octauo, dedit Dominus seruo suo somnum; & ecce hæreditas Domini filij merces fructus ventris. Cumquè Populus Valentinus, qui audita Parentis desperata salute, Dei misericordiam imploraturus, stationibus, & supplicationibus, totus intentus erat: percepisset, se iam eo præsidio destitutum, quo diutius iuuari enixè poscebat, in gemitus, & suspiria se dedit: gemitus quidem vsu, non ratione laudabiles, cum prætiosa mors Sancti in conspectu Domini, gaudio, haud mærore miscenda sit. Cadaueris verò aspectu in tam ingenti iactura, idem populus adeò leuari posse putabat, vt illud Pontificalibus indumen-

tis,

tis, & florea corona, virginitatis eius insigne, ad Ecclesiam Beatiss. Virginis de Succursu delatũ, humo tradi abnuisset, nisi fratres eiusdem Monasterij sepulturæ horam simulassent; talis enim erat gratia Cadaueris, vt viuenti non dissimilis appareret, eadem viuacitate vultus, serenitate eadem, qualis esse solet in dormiente, adeòut mortem nil horum tulisse, magis, auxisse plurimùm, putaretur.

Accessere subinde veneratio, & assidua populi frequentia, non solùm ad eius sepulchrum, sed ad cubiculum, in quo Compluti studijs vacans habitabat; etenim se mirabilem Deus, opem Thomæ implorantibus, ostendebat.

Editis propterea processibus, tùm auctoritate ordinaria, cùm Apostolica in genere, & in specie: ijsq; discussis in Rota, & in Congregatione Sac. Rituum, decretum emanauit super validitate, & releuantia eorumdem, nedùm quòad famam, & crebrescentiam famæ Sanctitatis, & venerationis, verùm etiam quòad virtutes, quas in Thoma heroicè claruisse, eadem Congregatio declarauit.

Siquidem ille fines rationis, vsum imbecillis naturæ, ac experientiæ terminum transgressus, inualidam humanæ mentis aciem, per fidei virtutem, in æternitate fixit, ac intellectum, fidei mercedem fassus, non intellexit, vt crederet, sed credidit, vt intelligeret, & nedum credidit, sed iustus ex fide viuens, ad iustitiam operatus est.

Ambulans verò per fidem, ad spem peruenit, qua

ad id

ad id, quod credidit, ſe peruenturum certiſſimè confidit; & tantùm adhærere Deo, ac ponere in eo ſpem ſuam, bonum eſſe arbitratus, fallacem hominũ ſpem, fluxamq; ſeculi fortunam contempſit.

Ac per charitatem, qua flagrauit in Deum, proximi dilectionem gignens, & per amorem proximi, Dei charitatem enutriens, omnibus omnia factus eſt, vt fidelium animas Chriſto regeneraret: optimeq; intelligens, panem eſſe famelici, quem tenuiſſet, nudi tunicam, quam in abdito conſeruaſſet: diſcalceati calceum, quem penès ſe marceſcere pertuliſſet: egeni argentum, quod poſſediſſet, omnia diſperſit, dedit pauperibus; & fidelis ſeruus, & prudens, quem conſtituerat Dominus ſuper familiam ſuam, vt daret illis in tempore tritici menſuram, non ibi bona reliquit, vnde exire debebat, ſed illò præmiſit, quò iturus erat, illic ſubſtantiam ſuam collocauit, vbi patriam habebat, theſauros tantùm in Cœlis conſtituens, in quos vnicè reſpiciebat.

Ad cognoſcendam verò prudentiam cor ſuum inclinauit Thomas; præſentia ordinauit, ac præteritorum non immemor, futura præuidit, non ſuperbijt, nec vnquàm miratus eſt de ſeculi rebus, vt potè caducis; tanquam aliena ſe habere, quæ poſſidebat, aduertit, & nihil præter rectum, & laudabile geſſit.

Iuſtitiæ autem virtute præditus, nil ſibi alienum vindicauit, ſed cuiq; ius ſuum tribuens, propriam neglexit vtilitatem, vt communẽ ſeruaret æquitatem,

quò

quò demũ in iuſtitia appareret in conſpectu Domini.

Fortitudine animi quidem inſignis, vt potè perfectè ſciens, quid tolerandum, quiduè non perferendũ ſit, aliena mala fortiter tolerans, aduerſus omnia vitia inexpiabili prælio decertauit, ac iniurijs affectus, contumeliam non doluit, ſed lapſum lædentis ingemuit: proſperis non eleuatus, triſtibus nunquàm merſus.

Ac tandem virtute temperantiæ non impar, dum vita eius corporis artus vegetauit, fuit caſtus, ſobrius, & quietus, quoſcumq; appetitus, & naturales motus, virtute reprimens, atq; ſedans.

Ex quarum omnium virtutum cumulo, Spiritus Sancti dona ſatiùs deducuntur, quæ ſanè cum illis indiſſolubili nexu ſociantur. Quamobrem eorumdem probationis narratione prætermiſſa, ad alios cauſæ progreſſus procedam.

Succeſſiuè Congregatio cenſuit, conſtare de miraculis, & propterea declarato, quod poſſet ad Beatificationem deueniri; Paulus V. decreto Congregationis annuens, litteris eius datis decimo octauo Calendas Octobris, anno milleſimo ſexcenteſimo decimo octauo, Thomam vti Beatũ venerari poſſe conceſſit; mox alijs miraculis in eadẽ Congregatione diſcuſſis, & approbatis, firmatum fuit octauo idus Decembris, anno milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo primo, tutò poſſe ad ſolemnem eiuſdem Beati Canonizationẽ procedi.

Deniquè in executionem decretorum Sanctiſsimæ Inquiſitionis, duobus alijs miraculis poſt Beatificationem, peractis, nuper per S.V. approbatis, cõmuni

iudicio, & vno ore, ad Canonizationẽ Beati Thomę tutò posse deueniri, repetitũ fuit;eò quòd plurimùm expedire visum sit,vt is fidelibus celebrandus proponatur, quem si imitari non pigeat, id quidèm non nisi cum ingenti cuiusuis conditionis hominum vtilitate, fiet: vt potè Beatus Thomas puer, laycus, Regularis, Sacerdos, Præsul, innocentia æquè seruata, charitatis exercitium nunquàm prætermiserit.

Ne verò miraculorum narrationem prorsùs prætercam, à breuitate minimè discessurus, ea tantùm percurram.

Dum inter viuos Thomas degeret. Cum semel horreum Episcopale frumento penitus exhaustum, Ministri scopis mundassent, imperato subindè per Thomam, vt pauperi fœminæ subsidium frumenti daretur, horreum adeò plenum tritico inuentum est, vt grana è ianuę rimis redundarent, eaquè vi frumenti compressa vix posset obserari.

Quemdam egenum Cæsaraugustanũ quadraginta quinquè annorum paralysis morbo contractũ, & pedum officio prorsùs destitutum, signo Sanctiss. Crucis super eum producto, Thomas momento sanauit.

Post mortem verò. Paulus Franciscus Cardona septem mensium labore febris consumptus, ac tandẽ extinctus, Thomæ auxilio per Genetricem implorato, in vitam reuocatus est.

Sperantia Valera febri decem mensium vexata, ac vita functa, Thomæ intercessione reuiuixit.

Francisca Nadal læthali carcinomatis morbo, ad

extre-

extremum vitæ perducta, semel, nec frustrà Thomæ ope efflagitata, pristinæ sanitati restituta est.

Catharina Vincentia insanabili plagarum morbo quinquenniò affecta, dum exhaustis viribus, iàm posita esset in estremis, ad Thomæ patrocinium confugit, & perfectam sanitatem recepit.

Marcella Lizania triennis ophthalmiæ morbo diù excruciata, à Medicis tandem derelicta, dum pro salute illius, sacrum in Altari Beati Thomæ conficeretur, repentè lucem ità perfecte recuperauit, vt solem sine læsione aspiceret.

Petrus Antonius Sutor pedibus adeò impeditus, vt neque fulcimentis innixus incedere posset, Thomę se deuouit, & incessum liberum obtinuit.

Iacobus Ceruera incurabilium vlcerum dolore, quattuordecim annorum spatio, vexatus, & humanis remedijs iuuari posse diffisus, Thomæ præsidium expostulauit, & sanus euasit.

Vincentius Cyprer forti paralysi correptus, Thoma exorato, repente breui somno sopitus, & experrectus, se prorsùs immunem à morbo reperit.

Catharina Montalta lactis defectu cruciata, eò quod ob rei familiaris inopiam Infantem alteri lactādum tradere non posset, admotis ad vbera flosculis, quibus Thomæ sepulchrum respersum erat, in instanti, lacte adeò fœcunda euasit, vt illud è papillis prę copia difflueret.

Ludouicus Lemosì Chirurgus à podagræ morbo, quo sex annorum spatio laborauerat, sola Thomæ intercef-

tercesſione ſanatus, eò præſeruatus eſt, vt nunquàm exindè, vel minimam recidiuam paſſus ſit.

Ioannes Alapont buccini pulſator in morbo deformis herniæ vigintiquatuor annorum curriculo cõfirmatus, dum ferè ageret animam, auxilium Beati Thomæ implorauit, & dicto citius, receſsit ab eo morbus, & omnis pariter ægritudo.

Vincentia Mattheu ex imo putei, tres ferè poſt horas, vnco exanimis educta, exorato per Parentem Beati Thomæ præſidio, vires, ac ſpiritum reaſſumpſit.

Et hæc ſunt, Beatiſs. Pater, nonnulla ex innumeris fermè ſignis, quæ Teſtes attulerunt, à Congreg. Sacrorum Rituum diſcuſſa, & præter hæſitationem approbata; clariora ſcilicèt, quę Deus edidit argumenta, tùm in vita, cùm poſt mortem Beati Thomæ, vt eiuſdem ſerui ſui amicitiæ ſacramentum nobis aperiret, cũ ſatius merita benedicẽtis, miracula declarent. Quamuis non mirum, quòd mira operatus ſit Thomas mirabilis ipſe: imò non ipſe, ſed in ipſo Deus, qui facit mirabilia magna ſolus, mirabilis in Sanctis ſuis. Et hinc, pręuia diſcuſsione, & approbatione virtutũ in gradu heroico, Sanctitatis Thomę argumentum hauſit eadem Congregatio, imò verius S. V. quæ nouiſsimè iuſsit iſthæc ipſe in hoc Auguſtiſsimo Senatu, referrem: idè enixè poſcentibus Philippo IV. Hiſpaniarũ Rege Catholico, Regnis, Præſulibus, Vniuerſitatibus, Academijs, & Proceribus totius Hiſpanicæ ditionis, necnon vniuerſo Ordine Eremitarum Sancti Auguſtini.